

Primijeno: 18.10.2021				
Org. jed.	Klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02	607/21	72	84	OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O AKREDITACIJI STUDIJSKOG PROGRAMA
Teorija moderne i savremene umjetnosti
(Naziv studijskog programa)

Odlukom Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (u daljem tekstu Agencija) br. 02-607/21-25/4 UP od 16.06.2021. godine, imenovana je Komisija za sprovođenje postupka akreditacije navedenog studijskog programa u sastavu:

1. Doc. dr Vuk Vuković, Fakultet dramskih umjetnosti, Univerzitet Crne Gore;
2. Prof. dr Vesna Mićović, NOVA Akademija umetnosti, Evropski univerzitet Beograd;
3. Mr Marina Radulović, samostalna umjetnica

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev Fakulteta umjetnosti Univerziteta Donja Gorica za akreditaciju predmetnog studijskog programa, ostalu relevantnu dokumentaciju, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o ocjeni kvaliteta studijskog programa, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za akreditaciju studijskog programa, dopune dokumentacije, kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, Komisija je posjetila Fakultet 29.09.2021. godine i upoznala se o ukupnim uslovima za realizaciju master studija. Agenda posjete je data u prilogu.

U skladu sa gore navedenim, a na osnovu odredbi Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19 i 47/19), kao i Pravilnika o postupku akreditacije studijskog programa, sadržaju i obliku sertifikata o akreditaciji („Službeni list CG”, br. 096/20 od 24.09.2020.), Komisija je Agenciji podnijela Izvještaj o akreditaciji studijskog programa Teorija moderne i savremene umjetnosti dana 15.10.2021. godine.

I OPŠTI PODACI

Naziv ustanove: Fakultet umjetnosti, Univerzitet Donja Gorica

Naziv organizacione jedinice: Univerzitet Donja Gorica, Fakultet umjetnosti

Naziv studijskog programa: Teorija moderne i savremene umjetnosti

Nosilac studijskog programa: Fakultet umjetnosti, Univerzitet Donja Gorica

Vrsta studijskog programa (akademski ili primijenjeni): Akademski

Naučna oblast: Humanističke nauke, umjetnost

Način organizacije nastave (klasična, na daljinu, na engleskom jeziku): Klasična

Nivo kvalifikacije koji se stiče završetkom studijskog programa: 7.2. CKO

Stručni naziv koji se stiče po završetku studijskog programa: Master – Teorija moderne i savremene umjetnosti

Predviđeno vrijeme trajanja studijskog programa: Četiri (4) semestra

Broj ECTS kredita: 120

Broj studenata planiranih za upis: 15

II OCJENA ISPUNJENOSTI STANDARDA

Komisija je u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristila sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- *Eliminacioni kriterijum za ocjenjivanje* u slučaju kada neispunjavanje standarda i kriterijuma uslovljava negativan akreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za akreditaciju;
- *Potreban kriterijum za ocjenjivanje* u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces akreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

Komentar obavezno sadrži preporuku za unaprjeđenje kriterijuma, odnosno standarda, čak i kada je on obezbijeđen u skladu sa standardima i smjernicama Agencije..

U komentarima, Komisija je dala svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda, odnosno njegovih kriterijuma,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

STANDARD 1.
USTANOVA VISOKOG OBRAZOVANJA
KRITERIJUMI:

Ustanova koja planira da realizuje studijski program treba da ima status regulisan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.1. Osnovni podaci o osnivanju i razvoju ustanove (datumi i odluke, promjene u organizaciji i radu).

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova nosi naziv Fakultet umjetnosti, Univerzitet Donja Gorica. Ustanova je pravno lice u privatnom vlasništvu i organizaciona jedinica u okviru Univerziteta Donja Gorica. Sjedište ustanove nalazi se na adresi ulica Oktoih br.1. 81000 Podgorica. Kontakt ustanove je tel +382-(0)20-410-716 i e-mail fu@udg.edu.me. Ustanova je registrovana u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, broj akta Ugovor o osnivanju, br. 60/03 datum izdavanja akta 13.02.2009. godine. Ustanova je priložila Ugovor o osnivanju i Potvrdu o registraciji kod Privrednog suda. Ustanova Fakultet umjetnosti navodi sledeće podatke: Rješenje o Licenci za rad Fakulteta umjetnosti za program osnovnih akademskih studija; Studije o modernoj i savremenoj umjetnosti, u trajanju od tri godine – donešeno dana 17.12.2009. godine. Ustanova je priložila rješenje: Rješenje broj UP02-631/20-38/1 izdato dana 19.10.2020. godine o reakreditaciji studijskih programa na Univerzitetu Donja Gorica i Osnovnog studijskog programa Teorija i istorija umjetnosti, obima (180 ECTS).

Ustanova prijavljuje i navodi podatak o sertifikatu o reakreditaciji Univerziteta tj. Odluka broj 05-1/5-151 od 11. juna 2012. godine, a na period od pet godina, navodeći da je studijski program reakreditovan u redovnom postupku reakreditacije Univerziteta. Priložena Odluka o početnoj akreditaciji programa osnovnih studija (180 ECTS) Studije o modernoj i savremenoj umjetnosti, u trajanju od tri godine, a donešena dana 12.05.2019. godine.

Ustanova navodi pozitivan izvještaj o evaluaciji Univerziteta Donja Gorica koji je donijela nezavisna internacionalna komisija IEP u junu 2014. godine. Izveštaj je dostupan na <https://www.iepqaa.org/downloads/publications/iep%20udg%20final%20report.pdf>

Ustanova navodi pozitivan izvještaj o napretku u razvoju Univerziteta Donja Gorica koji je donijela nezavisna internacionalna komisija IEP u aprilu 2018. godine. Izveštaj je dostupan na https://www.iep-gaa.org/downloads/publications/donja%20gorica%20iep%20fu%20report_final.pdf

Kao Opšte podatke a pod organ upravljanja Ustanova navodi: Organ upravljanja ustanovom: Upravni odbor; Organ rukovodjenja ustanovom: Dekan; Organ rukovođenja organizacionom jedinicom: Rukovodilac Studijskog programa. Ustanova je naknadno priložila Odluku o imenovanju upravnog odbora, Odluku o imenovanju Dekana, Odluku o osnivanju studijskog programa master akademskih studija: Teorija moderne i savremene umjetnosti. Priloženi su potrebni podaci o osnivanju i razvoju.

Preporuka: Komisija je obavila posjetu i na osnovu razgovora, a nakon uvida u potrebnu dokumentaciju Komisija zaključuje da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanju nivoa administrativne organizacije.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.2. Interna organizaciona struktura (jedinice i drugi oblici organizacionih cjelina i djelatnosti ustanove sa kratkim opisom sastava i funkcija), uključenost eksternih članova (studenti, poslodavci i ostali) u upravljačkim strukturama i njihova uloga i doprinos.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi da Statut Univerziteta Donja Gorica propisuje Senat Univerziteta kao najviši stručni organ, kao i ostale organe Univerziteta: Skupština osnivača, kao organ upravljanja; Savjet za razvoj, kao savjetodavni organ; Rektor, kao organ rukovođenja; Menadžer kao administrativno-izvršni organ.

Ustanova je naknadno priložila Statut Univerziteta Donja Gorica.

Ustanova navodi da su Osnivači Fakulteta usvojili Statut Fakulteta umjetnosti i time propisali način upravljanja i rukovođenja ustanovom. Statutom je propisano: Upravni odbor, kao organ upravljanja; Dekan, kao organ rukovođenja; Nastavno naučno vijeće, kao najviši stručni organ. Ustanova je priložila Statut Fakulteta umjetnosti. Uključenost eksternih članova-studenta u upravljačkim strukturama, njihova uloga i doprinos prijavljeni su pod (Kriterijum1.3.). Statutom Fakulteta je određeno da Dekana imenuje Upravni odbor fakulteta. Ustanova je naknadno priložila odluku o imenovanju Dekana. Priložen je i Ugovor o radu za obavljanje poslova Dekana i Vanrednog profesora. Priloženi su potrebni podaci o organizacionoj strukturi, uključenosti eksternih članova, i upravljačkim strukturama, te na osnovu podataka i poslatih priloga Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da Ustanova, akademsko osoblje i zaposleni ulažu napore u ostvarivanju i realizaciji planova. Komisija smatra da je neophodno ustanoviti jasne smjernice kako bi se održala trenutna pozicija i uloga Ustanove.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.3. Organi upravljanja i rukovođenja ustanovom i organizacionim cjelinama: tijela, njihova uloga i postupak izbora

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi da su za razvoj i praćenje postdiplomskih studija odgovorni: Nastavno naučno vijeće Fakulteta umjetnosti; Komisija za postdiplomske studije; Rukovodilac postdiplomskih studija; Rukovodilac studijskog programa postdiplomskih studija. Takođe, Ustanova navodi da se odluke o realizaciji i praćenju studijskog programa donose na osnovu višestepenog odlučivanja i to: Rukovodioca postdiplomskih studija; Komisije za postdiplomske studije; Nastavno naučnog vijeća Fakulteta.

Naknadnim objašnjenjem Ustanova ukazuje i prilaže odluku o osnivanju studijskog programa u okviru koje se u članu 3. nalazi podatak da se za Rukovodioca studijskog programa imenuje prof. dr Ratko Božović.

Ustanova navodi da su predstavnici studenata uključeni u sastav svih tijela, kako organa upravljanja i rukovođenja, tako i Senata, kao najvišeg stručnog organa a u skladu sa Statutom Univerziteta: u sastav Skupštine osnivača jedan predstavnik studenata; u sastav Savjeta za razvoj jedan predstavnik Studentskog biznis centra i jedan predstavnik Studentskog parlamenta; U sastav Senata, kao najvišeg stručnog organa dva predstavnika studentskog parlamenta i jedan predstavnik studentskog biznis centra. Takođe, u skladu sa Statutom Univerzitet ima studenta prorektora. Studenta prorektora bira Studentski parlament, najmanje 2/3 većinom ukupnog broja

članova studentskog parlamenta.

Ustanova navodi da, u skladu sa Odlukom o osnivanju Studentskog parlamenta Univerziteta Donja Gorica br. 14/10 od 02.11.2010. godine, po akreditaciji studijskog programa postdiplomskih studija u sastav studentskog parlamenta imaju pravo da budu birani predstavnici studenata odgovarajućeg studijskog programa postdiplomskih studija. Priloženi su potrebni podaci o organima upravljanja i rukovođenja ustanovom i organizacionim cjelinama, te na osnovu podataka i poslatih priloga komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Nakon obavljenih razgovora i posjete, Komisija smatra da je neophodno povećati učešće i uključivanje stručnih administrativnih saradnika u rad i kontrolu potrebne pravne i organizacione dokumentacije.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.4. Pregled djelatnosti ustanove

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi sledeće podatke:

Fakultet je samostalna interdisciplinarno usmjerena obrazovno-naučna ustanova visokog obrazovanja za oblast humanističkih, naučnih i umjetničkih disciplina;

Fakultet realizuje usvojeni Nastavni plan i program obrazovanja za sticanje visokog obrazovanja na osnovnim i poslijediplomskim studijama;

Fakultet organizuje i druge funkcionalne kurseve osposobljavanja i usavršavanja, obavlja razvojno-naučnu funkciju, vrši osnovna, primijenjena i razvojna istraživanja, kao i druge poslove određene zakonom, osnivačkim aktom i Statutom.

Ustanova je priložila Statut gdje su navedena i objašnjena usmjerenja i djelatnost. Priloženi su potrebni podaci o djelatnosti ustanove, te na osnovu podataka i poslatih priloga, Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje postojećeg stanja i organizacije.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

1.5. Pregled integrisanih funkcija i djelatnosti na ustanovi

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi da unapređenje kvaliteta Univerzitet sprovođiti pomoću resursa sistema obezbjeđenja kvaliteta. Takođe kao ciljeve Univerziteta, Ustanova navodi i objašnjava između ostalog i sledeće: Interdisciplinarnost studija; Motivisanje studenata – popularisanje nastave i aktivno učešće studenata u njoj; Veća primjenjivost i praktičnost znanja u globalnim razmjerama; Jačanje osjećaja individualne odgovornosti. Ustanova navodi i tzv. pozitivnu misiju Univerziteta. Dostavljena je Strategija obezbjeđenja kvaliteta koju ustanova navodi kao i osnovne odrednice za novu strategiju obezbjeđenja kvaliteta. Priloženi su potrebni podaci o integrisanim funkcijama i djelatnosti, pa na osnovu podataka i poslatih priloga Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje postojećeg

stanja i organizacije.					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
1.6. Misija, vizija i glavni strateški ciljevi ustanove koje ustanova nastoji da ostvari preko svojih studijskih programa, mogućnosti zapošljavanja svršenih studenata, međunarodne saradnje, naučno-istraživačke djelatnosti, odnosno umjetnosti i kulture, brige o studentima, obezbjeđenja kvaliteta, poslovanja itd.					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>					
<p>Navedene su pozitivne i motivisane vizije i glavni strateški ciljevi Univerziteta. Pretpostavka je da ih treba razumjeti i kao podatke za Ustanovu. U okviru objašnjenja navodi se postojanje Centra za strane jezike i namjera da se kao uslov za dobijanje diplome uvodi znanje tri strana jezika.</p> <p>U naknadnom objašnjenju Ustanova potvrđuje da se znanje tri strana jezika kao uslov za dobijanje diplome odnosi na osnovne studije. Priloženi su potrebni podaci o glavnim strateškim ciljevima.</p> <p>Preporuka: Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj kriterijum i smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje strateških ciljeva i postojećeg stanja i organizacije.</p>					
Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban					
1.7. Poseban značaj i specifičnosti ustanove u obrazovnom, istraživačkom i umjetničkom radu.					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>					
<p>Ustanova navodi pozitivne i motivisane specifičnosti kao i uključivanje eksperata iz prakse u nastavu kroz održavanje praktičnih vježbi.</p> <p>Ustanova je naknadno priložila Pravilnik o bližim minimalnim uslovima za izbor u zvanje predavač iz prakse. Pozitivan primjer je da mogućnost uključivanja eksperata iz prakse postoji. Priloženi su potrebni podaci o specifičnosti ustanove u obrazovnom, istraživačkom i umjetničkom radu, te na osnovu podataka i poslatih priloga, Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.</p> <p>Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje postojećih pozitivnih primjera i afirmisanje specifičnosti ustanove.</p>					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
1.8. Strategija i aktivnosti za obezbjeđenje kvaliteta obrazovanja, istraživanja, odnosno umjetničkog rada, stalna tijela koja se bave područjem obezbjeđenja kvaliteta, stepen implementacije dokumenta za obezbjeđenje kvaliteta (postojanje dokumenta i procjena efekata njihove primjene u prethodnih pet godina					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>					
<p>Ustanova upućuje na Standard 4. i na podatke koji se nalaze na web stranici Univerziteta. Ustanova takođe navodi da je strateški razvojni dokument Univerziteta Donja Gorica – Almanah</p>					

studija koji sadrži motivisano i detaljno objašnjenje principa, namjere i vizije, kao i neke od pravilnika. Ustanova je priložila Almanah (obima 35 strana teksta) sa npr. inegriranim pravilnikom polaganja ispita u opisnoj formi. U naknadnom objašnjenju Ustanova potvrđuje Almanah kao akt koji u svom sastavu sadrži pravilnike.

Ustanova je naknadno priložila pravilnik sa potrebnim podacima, procedurama i smjernicama, rokovima i potrebnim podacima. Priloženi su potrebni podaci o strategiji i aktivnostima za obezbjeđenje kvaliteta obrazovanja, te na osnovu podataka i poslatih priloga, Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje postojećeg obezbjeđenja kvaliteta i organizacije.

Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban

1.9. Opšti stav o međunarodnoj uporedivosti ustanove, njene organizacione strukture i djelatnosti (međunarodne ustanove).

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova upućuje na izvještaj nezavisne internacionalne Komisije za institucionalnu evaluaciju Programa institucionalne evaluacije (IEP). Ustanova je priložila spisak fakulteta i studijskih programa kao međunarodnu uporedivost. Priloženi su formalno potrebni podaci o međunarodnoj uporedivosti ustanove, pa na osnovu podataka i poslatih priloga Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno povećati samostalnu ulogu ustanove po pitanju međunarodne uporedivosti, što je i posebno naglašeno u Standardu 6.

STANDARD 2. STRUKTURA STUDIJSKOG PROGRAMA I KONCEPCIJA ZA REALIZACIJU STUDIJA

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.1. Ciljevi studijskog programa

- Akademska klasifikacija (akademske ili primijenjene studije) i obrazloženje pripadnosti nivou visokog obrazovanja u okviru Crnogorskog kvalifikacionog okvira (u daljem tekstu: CKO) i usklađenosti sa Evropskim kvalifikacionim okvirom (u daljem tekstu: EKO);
- Ciljevi studijskog programa i njihova usklađenost sa osnovnim ciljevima ustanove;
- Formalna usklađenost ciljeva programa sa njegovom klasifikacijom i nivoom u CKO-u.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Studijski program master studija *Teorija moderne i savremene umjetnosti* zamišljen je kao dvogodišnji master studijski program koji odgovara klasifikaciji 7.2. Crnogorskog kvalifikacionog okvira. Studijski program je usklađen sa Zakonom o visokom obrazovanju i CKO (180+120 kredita).

Ustanova je detaljno i opširno definisala osnovne ciljeve ustanove i djelimično identifikovala i uskladila ciljeve studijskog programa sa osnovnim ciljevima ustanove. Akademski master studijski program ima cilj da, kako se tvrdi u Zahtjevu, obrazuje buduće vrhunske stručnjake iz oblasti teorije moderne i savremena umjetnosti i umjetnosti uopšte.

Preporuka: Ustanova je značajan dio prostora posvetila definisanju ciljeva ustanove, dok je ciljeve studijskog programa prvobitno definisala uopšteno, na način da se ciljevi mogu primijeniti i na druge programe u sličnim sektorima kvalifikacija. Nakon posjete Komisije, ustanova je korigovala dokumentaciju te naglasila značaj ciljeva studijskog programa. Komisija smatra da bi trebalo jačati specifičnosti ciljeva studijskog programa u odnosu na ciljeve Ustanove, a sve unutar zahtjeva struke i predviđene naučne oblasti.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.2. Ishodi učenja studijskog programa

- Ishodi učenja su dostupni zainteresovanim stranama, primarno nastavnicima i studentima;
- Planirani ishodi učenja su uporedivi sa Dablinskim deskriptorima;
- Postoji mogućnost za provjeru ishoda učenja u okviru internog sistema obezbjeđenja kvaliteta;
- Ishodi učenja će biti dostupni, realni i odražavati napredak u datoj oblasti;
- Ishodi učenja će omogućiti razvijanje saradnje sa relevantnim stranama.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova je detaljno definisala ishode učenja za studijski program i prilikom definisanja ishoda učenja vodila računa o usklađenosti sa Dablinskim deskriptorima i o primjeni Blumove taksonomije. Ishodi učenja su usmjereni na studenta/studentkinju shodno standardima i smjernicama za obezbjeđenje kvaliteta na evropskom prostoru visokog obrazovanja. Nakon završetka ovih master studija, student će biti osposobljen da analizira i izučava umjetničko stvaralaštvo na području Crne Gore od praistorije do savremenog doba kako u mediteranskom tako i širem kontekstu svjetske kulture; primjenjuje visokospecijalizovana teoretska i praktična znanja u okviru različitih područja savremene umjetnosti; kritički vrednuje savremene umjetničke scene na osnovu datih teorijskih saznanja; komparativno analizira umjetnička djela i poznaje problematiku filozofije umjetnosti u kontekstu pojedinih teorija umjetničkih disciplina; primjenjuje kritički pristup u razumijevanju i rješavanju konkretnih problema iz oblasti umjetnosti i kulture, kroz individualni rad i rad u grupama; interpretira i saopštava javnosti rezultate individualnog ili grupnog rada (podatke, indikatore ili modele), kroz usmenu ili pisanu elaboraciju.

Ustanova je, dodatno, definisala i ishode učenja unutar predloženih modula studijskog programa, čime je objasnila motivaciju za pokretanje tako dizajniranih studijskih programa.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.3. Usaglašenost ishoda učenja sa ciljevima studijskog programa

- Ciljevi programa će se sistematski sprovesti u praksi. Postoje informacije o tome kako svaki predmet ili modul doprinosi ostvarenju ciljeva studijskog programa;
- Svi predmeti ili moduli opisani u "priručniku za predmete/module" studijskih programa sadrže informacione liste, koje su dostupne zainteresovanim stranama (prvenstveno studentima i nastavnicima);
- Postoji jasan opis znanja, vještina i kompetencija, koji se od studenata očekuje da steknu nakon odslušanijih pojedinih predmeta na studijskom programu;
- Ishodi učenja su jasni i razumljivi za nastavnike i studente.

Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<p><i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i></p> <p>Ishodi učenja su usaglašeni sa ciljevima studijskog programa, a svaka od disciplina u okviru nastavnog plana kroz svoje ishode i ciljeve doprinosi sa različitih aspekata ostvarivanju osnovnog cilja i podciljeva studijskog programa. Ishodi učenja omogućavaju ostvarivanje postavljenih ciljeva.</p> <p>Ustanova je korigovala Tabelu S2.6.4. gdje veliki dio predmeta nije sadržao sve podatke koji su predviđeni formom za pripremu informacionih lista predmeta, pogotovo u segmentu koji se tiče obaveznih ishoda učenja, te su sada ishodi učenja potpuni i definisani u kontekstu znanja, vještina i kompetencija.</p> <p>Ishodi učenja koji su definisani su jasni i razumljivi za nastavnike i studente.</p>					
Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban					
<p>2.4. Perspektive na tržištu rada, praktični značaj i profesionalne potrebe za studijskim programom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postoji tražnja na tržištu rada za diplomcima koji posjeduju kompetencije planirane ishodima učenja na studijskom programu ili se očekuju takvi trendovi u srednjem roku; • Urađena procjena potreba tržišta rada i u skladu sa tim planiran broj upisanih studenata na studijskom programu; • Kompetencije dozvoljavaju diplomiranim studentima da rade u području rada koje je usklađeno sa stečenom kvalifikacijom; • Studijski program je povezan sa profesionalnom praksom (praktični zadaci, projekti, rad kod poslodavca tokom studija). 					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<p><i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i></p> <p>Ustanova ističe da mnoge institucije i firme imaju potrebu za kadrom iz oblasti istorije i teorije umjetnosti, a posebno se ističe potreba za nastavnim kadrom u osnovnim i srednjim školama sa temeljnim poznavanjem istorije i teorije umjetnosti, kao i istraživača u visokoškolskim ustanovama, muzejima, galerijama i drugim javnim ustanovama kulture, kao i rukovodilaca ovih ustanova i organizatora kulturnih manifestacija koji posjeduju inovativne ideje, kreativnost i sposobnost upravljanja. Ustanova naglašava i značaj interesovanja kandidata sa drugih visokoškolskih institucija koji su završili studije iz šire oblasti umjetnosti i kulture, a koji imaju potrebu za nastavkom studija.</p> <p>Projekcija Ustanove je da će se praktični rad studenata u okviru ovog studijskog programa realizovati na način na koji se praktična nastava realizuje i u okviru ostalih studijskih programa Univerziteta Donja Gorica. U okviru redovne nastave na velikom broju disciplina organizuju se predavanja eksperata iz prakse na aktuelne teme iz oblasti date nastavne discipline i organizuju se posjete institucijama koje mogu da pomognu studentima da shvate kako u praksi funkcionišu neki od teorijskih postulata i principa koje savladavaju tokom časova predavanja ili vježbi. Ustanova ističe saradnju sa mnogobrojnim institucijama kulture, za koje je dostavila i ugovore/memorandume o saradnji.</p> <p>Kada je riječ o analizi potreba tržišta, Ustanova navodi da se radi o početnoj akreditaciji studijskog programa, te da nije moguće dobiti egzaktno podatke iz relevantnih institucija kao što je Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Podaci kojima raspolažu su predstavljeni i u Inicijativi za razvijanje kvalifikacije, koja je dostavljena u prilogu i koja je odobrena od strane Sektorske komisije i Savjeta za kvalifikacije, čime je ova inicijativa i formalno uvrštena u Crnogorski kvalifikacioni okvir koji je usklađen sa evropskim kvalifikacionim okvirom.</p>					

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti napore u praćenje potreba tržišta, te periodično sprovoditi istraživanje o zaposlenosti svršenih studenata, te ove podatke dostaviti u susret sledećoj akreditaciji/reakreditaciji.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.5. Prijavljivanje i uslovi za upis na studijski program

- Procedure za upis na studijski program su regulisane, strogo se primjenjuju, transparentne su u pogledu Kriterijum za ocjenjivanje kvaliteta i omogućavaju ostvarenje planiranih ishoda učenja;
- Planirani uslovi za upis obezbjeđuju da kandidati posjeduju potrebne kompetencije za nesmetan nastavak formalnog obrazovanja;
- Svi kandidati su jednako tretirani;
- Procedure su jasne i dostupne za sve zainteresovane kandidate;
- Obezbijeđeni su uslovi za upis planiranog broja studenata;
- Postignuti nivo obrazovanja neophodan za upis;
- Dodatni uslovi za upis kandidata koji uzimaju u obzir rezultate postignute u prethodnom školovanju i rezultate postignute na prijemnom ispitu, odnosno ispitu za provjeru znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata za upis;
- Transparentno ocjenjivanje kod provjera za upis

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova je definisala i propisala jasnu proceduru upisa na master studije predloženog studijskog programa. Upis na postdiplomske studijske programe obavlja se na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Fakultet. Nastavno-naučno vijeće Fakulteta, na prijedlog Dekana, utvrđuje broj studenata za upis na studijske programe koje organizuje Fakultet, a u skladu sa akreditacijom i licencom. Odluku o raspisivanju konkursa donosi Dekan fakulteta. Konkurs se raspisuje za svaku studijsku godinu najkasnije 30 dana prije dana predviđenog za početak nastave. Konkurs se objavljuje na web stranici fakulteta i u sredstvima javnog informisanja. Kriterijumi upisa utvrđuju se konkursom. Kandidat za upis dužan je podnijeti prijavu i priložiti dokumenta predviđena konkursom. Postupak rangiranja sprovodi komisija za upis studenata na postdiplomske studije. Članove Komisije imenuje Dekan. Komisija za upis dužna je da dostavi konačan izvještaj o rezultatima upisa studenata Nastavno-naučnom vijeću Fakulteta. Nastavno-naučno vijeće Fakulteta donosi, odnosno verifikuje odluke o upisu. Kandidat je ostvario pravo na upis ukoliko se nalazi na rang listi do broja koji je konkursom predviđen za upis.

Na studijski program master akademskih studija *Teorija moderne i savremene umjetnosti* mogu se upisati studenti koji su tokom prethodnog obrazovanja stekli minimum 180 ECTS (zvanje Bachelor) na akademskim studijama, iz različitih oblasti koje se tiču umjetnosti, kulture, odnosno srodnih humanističkih nauka.

Kandidat koji je ostvario pravo na upis, a u predviđenom roku nije izvršio upis, gubi to pravo, a umjesto njega pravo na upis stiče sljedeći kvalifikovani kandidat na rang listi. Student zaključuje sa Fakultetom ugovor o studiranju, kojim se bliže utvrđuju njihova međusobna prava i obaveze. Ugovorom o studiranju, koji je Ustanova i dostavila na uvid utvrđuje se i visina školarine. Strani državljani imaju pravo upisa na postdiplomske studije pod jednakim uslovima kao državljani Crne Gore.

Ustanova dostavlja Pravilna o organizovanju i izvođenju postdiplomskih studija na Fakultetu umjetnosti.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.6. Nastavni plan

- Nastavni plan i program moraju biti planirani tako da omogućavaju postizanje ishoda učenja za vrijeme predviđeno za završetak studija;
- Povezanost sadržaja kurikuluma sa zahtjevima struke;
- Sadržaj nastavnog plana je javno dostupan u priručniku i na web stranici ustanove;
- Studenti su, na početku nastave, upoznati sa predmetima kroz informacijski paket za sve predmete;
- Cjelishodnost predmeta u odnosu na njihov broj (dobra zastupljenost), raspored na nivoima studija, pripadnost akademskom/primijenjenom studijskom programu i podjela na grupe teorijskih, naučnih i dr. predmeta.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
-----------	--	----------------------	---	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova je dostavila sljedeća dokumenta: Tabela S2.6 Raspored predmeta po semestrima i godinama studija - Tabela S2.6.2 Raspored predmeta po semestrima, tipu i status - Tabela S2.6.3. Pregled predmeta studijskog programa prema tipu - Tabela S2.6.4. Informacione liste predmeta. Ustanova je posebno dostavila i Nastavni plan i program novih dvogodišnjih master studija Fakulteta umjetnosti (Studijski program: Teorija moderne i savremene umjetnosti). Dokumenta su, shodno zahtjevima Komisije, korigovana i dopunjena, tako da omogućavaju uvid u sve kategorije predviđene formularima, što je nedostajalo u inicijalnom Zahtjevu.

Nastavni plan i program je planiran tako da omogući postizanje ishoda učenja za vrijeme predviđeno za završetak studija, a raspored predmeta je dobro zastupljen na različitim nivoima studija.

Ustanova je, nakon posjete Komisije, dostavila korigovani dizajn studijskog programa, čime je izašla u susret zahtjevu Komisije da se istakne dodatna povezanost sadržaja kurikuluma sa potrebama struke, odnosno da se istakne prioritet predmeta i kurseva struke u odnosu na druge predmete. Na osnovu toga, predmeti: *Analiza djela likovne umjetnosti*, *Postavljanje i dizajn izložbi* i *Savremena umjetnost i muzej* postali su obavezni predmeti za sva tri modula.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u osnaživanju studijskog programa kroz intenzivnije povezivanje sadržaja kurikuluma sa zahtjevima struke. Tu bi, prvenstveno, trebalo voditi računa o potrebama struke (koje se mogu analizirati na osnovu istraživanja tržišta i zaposlenosti svršenih studenata), ali i ciljevima/ishodima učenja studijskog programa. Komisija je, tokom posjete, razumjela razvojnu intenciju Ustanove da jača brend Univerziteta, ali čvrsto stoji na stanovištu da prioritet moraju biti zahtjevi struke koji, kroz sadržaj kurikuluma, u konačnom, definišu i kvalitet znanja, sposobnosti i vještina budućih profesionalaca.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

2.7. Analiza metodike nastave

- Sve obrazovne metode, didaktička sredstva, rad u laboratoriji i seminari jasno su istaknuti u okviru informacionog paketa za sve predmete.
- Koriste se različiti načini realizacije nastave;
- Fleksibilno se koristi niz pedagoških metoda;
- Načini realizacije nastave i korišćene pedagoške metode se redovno procenjuju i prilagođavaju.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<p><i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i></p> <p>UDG je, u kontekstu metodike nastave, razvio poseban pedagoški model koji je pokušaj odgovora na pitanje kako se znanje studenta može pretvoriti (konvertovati) u njegovu sposobnost, a koji je detaljno objašnjen u dokumentu nazvanom <i>Almanah studija</i>. Metode, didaktička sredstva, seminari i ostali oblici organizovanja nastave su jasno istaknuti u okviru informacionog paketa za sve predmete. Na Univerzitetu Donja Gorica koriste se različiti načini organizacije nastave, kao i fleksibilan niz pedagoških metoda. Iz Zahtjeva i prateće dokumentacije je jasno da se načini realizacije nastave i korišćene pedagoške metode redovno procjenjuju i prilagođavaju.</p> <p>Projekcija Univerziteta Donja Gorica je da će se nastava na predmetima koji čine nastavni plan i program akademskih master studija <i>Teorija moderne i savremene umjetnosti</i> izvoditi uz korišćenje nastavnih metoda koje odgovaraju području, odnosno oblasti nauke kojoj pripada konkretni predmet. U konkretnom, koristiće se kombinacija različitih metoda rada, oblika i vrsta nastave. Kada su u pitanju metode rada, koristiće se verbalne metode (monološka i dijaloška), vizuelne (poput metoda demonstracije, korišćenja slikovnih i video materijala), praktične metode (simulacije), interdisciplinarna i multidisciplinarna istraživanja i prezentacije. Oblici nastave obuhvatiće individualni i grupni rad (dvoje i više studenata). Na studijama će se izvoditi problemska nastava (kroz projekte i studije slučaja), a moguće i nastava van prostorija Fakulteta.</p>					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
<p>2.8. Ispiti (koncept i organizacija)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broj, vrsta i organizacija provjere znanja i završnog ispita su planirani tako da podrže ostvarivanje planiranih ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak studija; • Studentima je obezbijeđeno dovoljno vremena da se pripreme za provjere znanja i završne ispite; • Oblik ispita i završnog ispita su istaknuti u informacionom paketu za svaki predmet/modul; • Studenti su informisani o zahtjevima na ispitu, koji su u skladu sa obrazovnim ciljevima predmeta/modula; • Organizacija ispita ne utiče na produžetak vremena studiranja; • Kriterijum za ocjenjivanje za ocjenjivanje su transparentni za nastavnike i studente i garantuju postizanje ishoda učenja; • Završetak ciklusa studijskog programa je jasno definisan (teza ili drugi individualni zadatak). 					
<p>Ocjena ispunjenosti</p>					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<p><i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i></p> <p>Ustanova u Zahtjevu ističe da se na početku semestra na portalu svakog predmeta objavljuju informacije čiji je sastavni dio način ocjenjivanja na predmetu. Osim toga, na početku semestra predavači su u obavezi da postave i obrazložene sve osnovne informacije o predmetu koje uključuju detaljnije obrazložen način rada, metode koje se koriste u nastavi, osnovnu i dodatnu literaturu, opis svih aktivnosti koje predstoje u toku realizacije nastave; a detaljno se navode i sve ispitne aktivnosti sa rokovima i datumima realizacije i kriterijumima za ocjenjivanje. Tako objavljena pravila, koja uključuju i pravila ocjenjivanja, se u toku semestra ne smiju mijenjati. Student u IV semestru radi na prijavi, izradi i odbrani master rada uz uslov da je završio ispitne obaveze na svim ostalim disciplinama koje je pratio tokom studija.</p> <p>Ustanova dostavlja Pravila o organizovanju i izvođenju postdiplomskih studija na Fakultetu umjetnosti.</p>					

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
<p>2.9. Nastava, učenje i ocjenjivanje orijentisano na studenta - student u centru obrazovnog procesa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postoje realne razlike kod studenata i njihovih potreba u toku studija; • Postoje fleksibilni putevi učenja; • Razvija se osjećaj autonomije kod studenta; • Obezbijedene su adekvatne smjernice i podrška nastavniku; • Promoviše se uzajamno poštovanje odnosa student-nastavnik; • Postoje odgovarajuće procedure za postupanje po primjedbama studenata. • Nastavnici su upoznati sa postojećim metodama provjere znanja i ispitivanja i imaju institucionalnu podršku u razvoju ovih vještina u svojoj oblasti; • Kriterijum za ocjenjivanje i načini provjere znanja, kao i Kriterijum za ocjenjivanje za postignutu ocjenu unaprijed su objavljeni; • Ocjena pokazuje studentima u kojoj mjeri su postigli željene ishode učenja; • Studenti dobijaju povratne informacije i, ako je potrebno, koriste konsultacije o procesu ocjenjivanja; • Gdje je to moguće, ocjenjivanje vrši više od jednog nastavnika; • Kod uslova za ocjenu uzimaju se u obzir eventualne olakšavajuće okolnosti; • Ocenjivanje je konzistentno, primenjuje se za sve studente i sprovodi u skladu sa objavljenim pravilima; • Predviđena je formalna procedura za studentske žalbe. 					
Ocjena ispunjenosti					
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>					
<p>Ustanova vodi računa o tome da postoje realne razlike kod studenata i njihovih potreba u toku studija i ima svijest o potrebi postojanja fleksibilnih puteva učenja. Ističu da je velika pažnja posvećena najprije individualizaciji nastave i individualnom praćenju svakog od studenata. Ovaj individualni odnos ogleda se kroz mentorsku nastavu i posvećenost nastavnika svakom studentu ponaosob, ali i posebnim razgovorima sa onim studentima koji su ostvarili slabije rezultate u semestru.</p> <p>U cilju pružanja optimalnog iskustva studiranja, UDG obezbjeđuje niz resursa radi pružanja podrške u učenju. Ovi resursi su različiti, od fizičkih resursa, poput biblioteka, sredstava za učenje i informatičke infrastrukture, do ljudske podrške u vidu mentorske podrške i podrške drugih savjetnika. Uloga službi za pružanje podrške od naročitog je značaja kod omogućavanja mobilnosti studenata u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.</p> <p>Pravila ocjenjivanja se objavljuju na početku semestra i ne mogu se mijenjati u toku njegovog trajanja. Ustanova je dostavila Pravilnik o rješavanju prigovora i žalbi studenata, kao i formulare za podnošenje prigovora i podnošenje žalbe.</p>					
STANDARD 3.					
RESURSI					
KRITERIJUMI:					
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni					
<p>3.1. Osoblje angažovano na realizaciji studijskog programa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sastav i stručnost nastavnika treba obezbijede postizanje očekivanih ishoda 					

učenja u vremenu planiranom za završetak studija; <ul style="list-style-type: none"> Istraživanje i razvojne aktivnosti zaposlenih su takve da obezbjeđuju postizanje planiranog nivoa obrazovanja; Mogućnosti za budući razvoj zaposlenih su definisane i dostupne; Planirane su organizacija i osoblje ustanove za obavljanje: administrativno-pravnih poslova, računovodstvenih poslova, tehničkih i higijenskih poslova, funkcionisanja studentskih servisa (studentske službe, biblioteke IT podrške).
--

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
-----------	--	----------------------	---	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova je dostavila Pregled o angažovanom nastavnom osoblju na studijskom programu, kao i ugovore o radu, ugovore o angažovanju u nastavi, lične biografije nastavnog i nenastavnog osoblja. Dostavljeni su i najvažniji naučno-istraživački radovi u posljednjih 5 godina iz oblasti studijskog programa za svakog nastavnika i saradnika pojedinačno angažovanog na studijskom program, a na Zahtjev komisije i spisak najznačajnijih naučno-istraživačkih radova na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama ili poglavlja u monografijama izdatim od strane renomiranih izdavača (ekvivalent za SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listu). Dostavljen je i Plan opterećenosti nastavnog osoblja.

Ustanova je dostavila dopune i korekcije dokumentacije, a nakon posjete Komisije, značajno unaprijedila sadržaj materijala za procjenu ovog Standarda i Kriterijuma. Tako su korekcije učinjene u odnosu na angažman nastavnika i saradnika na predmetima *Filozofija umjetnosti, Istorija ideja, Metodologija istraživanja, Moderna i postmoderna umjetnost, Teorije kulture, Postavljanje i dizajn izložbi ...* Ustanova je dostavila objašnjenja i odgovore povodom dilema koje je Komisija imala u odnosu na odluke o izboru u zvanje, te dodatnu dokumentaciju o pokrenutim izborima u zvanje, eventualnim produžecima rokove, te zamrzavanje statusa zvanja.

Komisija je najveće dileme i nedoumice imala povodom činjenice da je mali broj nastavnika i saradnika biran u zvanje iz oblasti koja, prema *Odluci o matičnosti FU*, odnosno prema *Odluci o specifikaciji predmeta unutar matičnih oblasti*, pripada naučnom polju studijskog programa. Tokom posjete Komisije, kao i u odgovorima koje je Ustanova naknadno dostavila, naglašeno je da se već više godina vodi računa o budućnosti razvoja kadra na predmetima koji pripadaju ovom studijskom programu. Ustanova očekuje da će se više mladih istraživača i nastavnika uskoro uključiti u nastavnički kadar na odgovarajućim predmetima; a među njima je petoro stipendista na doktorskim studijama. Riječ je o dobitnicima stipendija za doktorska istraživanja na univerzitetima u Crnoj Gori koje je, tokom prethodne tri godine, dodjelilo Ministarstvo nauke.

Preporuka: Komisija je ovaj Kriterijum sagledala uporedo sa Standardom 2 i posebno Kriterijumom 2.6. Na osnovu svih iznesenih komentara, Komisija preporučuje da se sve raspoložive snage Ustanove usmjere na razvoj nastavnog kadra u kontekstu studijskog programa, njegovih ciljeva i ishoda učenja, a sve kako bi se studentima obezbijedio adekvatan kvalitet nastavnog procesa. **Komisija preporučuje da Ustanova, u naredne dvije godine (od trenutka dobijanja akreditacije) angažuje adekvatan kadar (izbor u zvanje) na ovom studijskom programu, u skladu sa svojim procedurama, a prema aktima koji definišu matičnost predmeta koji se izučavaju na studijskom programu, te o tome obavijesti Agenciju za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja.**

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

3.2. Finansiranje i infrastrukturni resursi

- Obezbijedena je finansijska održivost programa;
- Infrastruktura (sale, laboratorije, biblioteke...) i njihovo korištenje ispunjava kvalitativne i kvantitativne zahtjeve;
- Jasno je definisana saradnja na osnovu koje ustanova koristi infrastrukturu drugih

(spoljnih) partnera za obuku i obrazovanje studenata; <ul style="list-style-type: none"> • Ustanova je u stanju da reaguje na probleme, rješava finansiranje, obezbjeđuje osoblje i upisuje potreban broj studenata. 				
Ocjena ispunjenosti				
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>				
<p>Ustanova je dostavila spisak objekata sa ukupnom površinom i strukturom prostora kojom raspolaže organizaciona jedinica Univerziteta; spisak i površinu prostorija za izvođenje nastave; spisak i površinu dodatnog prostora u skladu sa specifičnostima; spisak i površinu laboratorijskog prostora za izvođenje eksperimentalne i praktične nastave; spisak i površinu prostorija-kabineta za potrebe nastavnog, nenastavnog osoblja, uprave, studentsku službu i službu računovodstva; površinu prostora koji se koristi za studentske aktivnosti; podatke o opremi; spisak vrijednije tehničke, mjerne, demonstracione i druge opreme koja se koristi u nastavnom procesu. Fakultet umjetnosti kao univerzitetska jedinica UDG koristi sve infrastrukturne, organizacione i kadrovske kapacitete Univerziteta Donja Gorica, pa bi se ti kapaciteti koristili i u realizaciji studijskog programa akademskih master studija <i>Teorija modere i savremene umjetnosti</i>.</p> <p>Studije se finansiraju uplatom školarina koju plaćaju studenti, što omogućava finansijsku održivost studijskog programa, s obzirom na to da je projekcija ustanove da je iz navedenih prihoda potrebno nadoknaditi troškove koje direktno ili indirektno generiše organizovanje nastave na postdiplomskom studijskom programu, i to: neto iznos nadoknada i honorara nastavnima; porezi na primanja nastavnika; troškovi prevoza i smještaja nastavnika iz inostanstva; opšti i administrativni troškovi (kancelarijski materijal, režijski troškovi, troškovi reklame, troškovi održavanja i licenciranja softvera); troškovi prijave i odbrane magistarskih radova.</p> <p>Ustanova je dostavila polazni bilans stanja.</p>				
STANDARD 4.				
UPRAVLJANJE KVALITETOM				
KRITERIJUMI:				
Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni				
3.1. Obezbeđenje kvaliteta				
<ul style="list-style-type: none"> • Ustanova posjeduje dokumenta i instrumente za obezbeđenje kvaliteta nastave, istraživanja i umjetničkog rada ustanove; • Sistem obezbeđenja kvaliteta je osmišljen kako bi obezbijedio kontinuirano poboljšanje studijskog programa; • Sistem obezbeđenja kvaliteta omogućava da se otkriju propusti u postizanju obrazovnih ciljeva, da se provjeri da li su postavljeni ciljevi dostižni, pripreme i sprovedu odgovarajuće mjere za ispravljanje propusta i poboljšanje; • Sistem obezbeđenja kvaliteta ima jasno definisane odgovornosti, uključuje studente i druge zainteresovane strane. 				
Ocjena ispunjenosti				
Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno
<i>Komentar/ostvrt/preporuke:</i>				
<p>Pravilnik o samovrednovanju kvaliteta studijskih programa, nastave, rada nastavnika i službi na ustanovama visokog obrazovanja u sastavu UDG-a (prilog 4.1.0) detaljno obrađuju zadatu problematiku.</p>				

Glavni strateški dokument UDG-a, na kom počiva, kako je navedeno, sistem obezbjeđenja kvaliteta, Almanah studija, je vizija koja definiše sistem vrijednosti u nastavi i istraživanju na UDG-u. Prilog C13 – Osnovne odrednice novog okvira za obezbjeđenje kvaliteta na UDG (nova strategija za obezbjeđenje kvaliteta), odnosno, Indikatori Almanaha, takođe apostrofira Almanah studija UDG-a kao glavni strateški dokument i definiše set kriterijuma za ocjenu učinka na UDG-u. Ustanova insistira na otklonu od klasičnog modela studija i navodi ključne elemente koncepcije razvoja UDG. Navodi se u više navrata specifičan model studiranja i tzv. Profesorova jednačina.

Ustanova apostrofira da su na tematskim sjednicama Nastavno-naučnog vijeća predstavnici studenata podsticani da daju svoje viđenje, ocjene i zapažanja, a na kraju godine učestvuju na Okruglim stolovima. Prilog 2.7.3 “Cetnjski dijalozi” prezentuje formu rada Okruglih stolova, kao i sažetak zaključaka i impresija, uglavnom iz ugla rektora UDG-a.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno kontinuirano raditi na postizanju obrazovnih ciljeva, te na provjerama da li su postavljeni ciljevi dostižni, odnosno na provjeri, pripremi i sprovođenju odgovarajućih mjera za ispravljanje propusta i poboljšanje, ali kroz nezavistan pogled na sistem obezbjeđenja kvaliteta.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

3.2. Instrumenti, metode i rezultati

- Koriste se metode i instrumenti da bi se kvalitet studijskog programa održavao i razvijao. Oni su dokumentovani i redovno se kontrolišu primjenom: mehanizmi obezbjeđenja kvaliteta (samoevaluacije i analiza i ocjena samoevaluacije), i instrumenata obezbjeđenja kvaliteta (standarda i indikatora);
- Dobijeni podaci se ocjenjuju kao dio sistema za obezbjeđenje kvaliteta. Oni pružaju potrebne informacije i dozvoljavaju izvođenje zaključaka;
- Ako je studijski program uspješno završen, bez obzira da li su kontrole bile aktivne u toku studija, provjerava se ocjena diplomiranih studenata o studijskom programu i njihovo zapošljavanje nakon studija. Ti zaključci dozvoljavaju da slabosti budu prepoznate i ispravljene.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

U prilogima 4.2.1 – Studentska evaluacija predmeta, 4.2.2 – Studentska evaluacija uslova rada na univerzitetu i kvaliteta rada službi i 4.2.3 – Anketa za diplomirane studente, prikazane su forme anketnih listića koje ustanova koristi. Rezultati koji su anketiranjem dobijeni nisu navedeni. Prilog 4.2.4 – Ispisani student FU, navodi broj ispisanih studenata u 2015, 2016. i 2017. godini (5). Skorijih izvještaja nema. U prilogu 4.2.0 – Izvještaj sa odabranih UDG Okruglih stolova, apostrofira dubinu i širinu kritičkih osvrti na rad ustanove, ali obuhvata 2015, 2016. i 2017. godinu. Novijih izvještaja sa Okruglih stolova nema. U prilogu 4.2.5 – Analiza podataka iz studije praćenja, koja je rađena od strane Ministarstva prosvjete 2017. godine u okviru projekta “Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost” (INVO), obrađeni su podaci dobijeni od 5.805 studenata sa više fakulteta koji su diplomirali 2009. i 2013. godine. Studija je obuhvatila 5 fakulteta UDG - ne navodi se koji su fakulteti u pitanju (3,1% od ukupnog broja ispitanika ili 179 studenata), 19 fakulteta Univerziteta Crne Gore (78,9% od ukupnog broja ispitanika), 6 fakulteta Univerziteta Mediteran (4% od ukupnog broja ispitanika) i 7 jedinica koje ne pripadaju navedenim univerzitetima (14% od ukupnog broja ispitanika). U studiji se navodi da na UDG-u 2009. godine niko nije diplomirao, kao i da je odziv na popunjavanje ankete diplomiranih studenata sa tog univerziteta bio najveći (100%). Studija obuhvata socio-biografske podatke, obrazovanje prije studija, tok studija, uslove studiranja i kompetencije ocjenom od 1 do 5. UDG se izdvaja po najvećem broju (53,7%) studenata koji su dali ocjenu 10 za studijski program. Podaci o prvom zaposlenju su opšti, ne izdvajaju se fakulteti ponaosob, a što se tiče pitanja “Veza između onog što su studirali sa prvim

zaposlenjem”, najbolju ocjenu (3,6) su dali svršeni studenti UDG-a. Najveći postotak studenata koji su našli zaposlenje po završetku studija je sa UDG-a i iznosi 85,2%. Takođe, najveću prosječnu ocjenu (4,5) za nivo korišćenja znanja i vještina koje su stekli tokom studija, zatim za vezu između radnog mjesta i završenih studija (4,0), kao i za nivo ispunjenosti očekivanja (4,0) su dali studenti koji su studirali na UDG-u. U zaključnim razmatranjima, osim opštih podataka, studija izdvaja UDG po najvećoj ocjeni koju su dali za vezu između zaposlenja i studija i po najvećem broju zaposlenih. Definisane preporuke su date generalno za sve fakultete. Ustanova potencira da je u okviru ovog projekta realizovana institucionalna evaluacija UDG.

Preporuka: Komisija smatra da Kriterijum 4.2. treba sagledati u odnosu na Fakultet umjetnosti.

STANDARD 5. DOKUMENTACIJA

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

5.1. Pravila o studiranju

- Ustanova raspolaže svim važnim propisima za studijski program sa ključnim pravilima za upis, tok studija i završetak programa.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi da su Pravilnikom o postdiplomskim studijama Fakulteta umjetnosti regulisana sledeća pitanja: tok studija; organizovanje i izvođenje postdiplomskih studija; završetak postdiplomskih studija. Ustanova takođe navodi da Pravilnik reguliše dva tipa postdiplomskih studija: specijalističke i magistarske, a naglašava da se to odnosi na ranije zakonske propise. Ustanova takođe navodi da se odredbe objašnjenog Pravilnika primjenjuju za master akademske studije „Teorije moderne i savremene umjetnosti“ koji Ustanova ovom aplikacijom prijavljuje. Takođe, ustanova navodi da postoji Pravilnik o o specijalističkim i magistarskim radovima. Priložen je Pravilnik o izradi i odbrani specijalističkog rada i dokument naziva Prijava i odbrana Magistarskog rada.

Ustanova je naknadno priložila dokument Pravila o organizovanju i izvođenju postdiplomskih studija kojim se reguliše navedeno. Priloženi su potrebni podaci o pravilima studiranja i na osnovu podataka i poslatih priloga, Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u održavanje postojećeg stanja i organizacije.

Kriterijum za ocjenjivanje: Eliminacioni

5.2. Diploma i dodatak diploma

- Izdavanje dvojezične diplome (crnogorski/engleski jezik) sa dodatkom diplome je obavezno;
- Dodatak diplome pruža informacije o studijskom programu i planiranim ishodima učenja.

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno	X	Djelimično ispunjeno		Nije ispunjeno	
-----------	---	----------------------	--	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Ustanova navodi da sve diplome koje izdaje Fakultet umjetnosti, odnosno Univerzitet Donja Gorica, sadrže neophodne elemente i u potpunosti su usklađene sa Evropskom praksom.

Ustanova izdaje dvojezične diplome na crnogorskom i engleskom jeziku i dodatak diplome. Priložen je Pravilnik o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome, vođenju matične knjige studenata, evidenciji i sadržaju javnih isprava. Priložen je dokument sa objašnjenim pravilima o vođenju evidencije na Univerzitetu. Priložen je izgled i sadržaj (uzorak) Dopuna diplome gde se nalaze informacije o nosiocu diplome, informacije koje bliže određuju kvalifikaciju, informacije o nivou kvalifikacija, informacije o sistemu i sadržaju studija, informacije o akademskim i profesionalnim mogućnostima, dodatne informacije.

Priloženi su potrebni podaci o diplomi i dodatku diplome, te na osnovu podataka i poslaih priloga Komisija pozitivno ocjenjuje ovaj standard.

Preporuka: Komisija smatra da je neophodno održavanje postojećeg stanja i organizacije i ohrabruje Ustanovu u obezbjeđenju dodatnih resursa u administrativnim i pravnim pitanjima.

STANDARD 6. UPOREDNI PRIMJERI DOBRE PRAKSE

KRITERIJUMI:

Kriterijum za ocjenjivanje: Potreban

6.1. Primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja

- Uporedivost se odnosi na:
  - Stepen usaglašenosti ciljeva studijskog programa
  - Stepen usaglašenosti ishoda učenja studijskog programa
  - Stepen usaglašenosti kurikuluma studijskog programa

Ocjena ispunjenosti

Ispunjeno		Djelimično ispunjeno	X	Nije ispunjeno	
-----------	--	----------------------	---	----------------	--

Komentar/ostvrt/preporuke:

Kao primjere uporedivih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja Ustanova navodi diplomatske studije odsjeka za istoriju umjetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i interdisciplinarni program Kulturna politika i menadžment (interkulturalizam i medijacija na Balkanu) Univerziteta umetnosti u Beogradu. Ustanova navodi da se, prilikom koncipiranja nastavnog plana, rukovodila trima važnim principima: kontinuitet u odnosu na dosadašnje postdiplomske studije; odgovarajuća uporedivost; originalnost.

Analizirajući stepen usaglašenosti ciljeva studijskog programa, stepen usaglašenosti ishoda učenja studijskog programa, te stepen usaglašenosti kurikuluma studijskog programa, Komisija konstatuje nisku uporedivost u odnosu na predložene Ustanovu 1 i Ustanovu 2. Uporedivost u odnosu na Ustanovu 1 je vidljiva kroz ciljeve i ishode učenja studijskog programa, a samo djelimično unutar studijskog programa, dok je uporedivost još manja u odnosu na Ustanovu 2 jer nisu uporedivi ni ishodi učenja ni ciljevi studijskog programa.

Tokom posjete Komisije Ustanovi posebna pažnja je posvećena ovom pitanju, a Komisija i predstavnici Ustanove su zajednički konstatovali da uporedivost nije definisana nacionalnim zakonodavstvom niti međunarodnim aktima u smislu podudarnosti koja se smatra prihvatljivom ili neprihvatljivom. Komisija je istakla da je uporedivost studijskih programa važna zbog mobilnosti studenata, kao i njihove međunarodne vidljivosti i prepoznatljivosti. Ustanova je, u usmenom

odgovoru, naglasila da studentima priznaje ispite po principu odlazne mobilnosti, te da motiviše studente da slušaju one predmete koji su zajednički sa studijskim programom na Fakultetu umjetnosti, što se prethodno utvrdi i ugovorom o mobilnosti. Ustanova naglašava originalnost studijskog programa i inovativni pristup Univerziteta.

Preporuka: Komisija smatra da je veća uporedivost sa drugim institucijama od posebnog značaja za dobrobit studenata, njihovu mobilnost tokom studija, ali i eventualno zaposlenje izvan Crne Gore, odnosno priznavanje položenih ispita izvan Crne Gore. Preporuka Komisije je da treba, kroz potencijalne izmjene studijskog programa, povećati uporedivost sa drugim institucijama visokog obrazovanja, a do tada, posebnim aktom, definisati eventualnu mobilnost isključivo u okviru predmeta koji su podudarni.

III AKREDITACIONI STAV

Komisije predlaže Agenciji sljedeći akreditacioni stav:

1. Prihvatanje zahtjeva za akreditaciju za puni akreditacioni period

Obrazloženje:

Na osnovu svega rečenog u ovom Izveštaju, a posebno cijeneći obimnu dokumentaciju, te korekcije i dopune koje je Ustanova dostavila tokom akreditacionog procesa, Komisija preporučuje akreditaciju master studijskog programa Teorija moderne i savremene umjetnosti na Fakultetu umjetnosti Univerziteta Donja Gorica. Komisija je, uvidom u dokumentaciju i tokom efektne i efikasne posjete Ustanovi, utvrdila da ustanova ima potencijalni kapacitet za realizaciju predloženog studijskog programa, ali da je potrebno uložiti dodatne napore u uspostavljanju adekvatnih administrativnih, organizacionih i, prije svega, kadrovskih standarda koji bi omogućili održivost ovog studijskog programa.

Preporuke za unapređenje kvaliteta:

Analizirajući sve Standarde predviđene aktima Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, Komisija je unutar većine Kriterijuma dala preporuke za unapređenje kvaliteta. Ipak, Komisija posebno ističe preporuke date unutar Kriterijuma 2.6 i 3.1, te ih ovdje ponavlja kao obavezujuće:

1. Komisija smatra da je neophodno uložiti dodatne napore u osnaživanju studijskog programa kroz intenzivnije povezivanje sadržaja kurikuluma sa zahtjevima struke. Komisija je, tokom posjete, razumjela razvojnu intenciju Ustanove da jača brend Univerziteta, ali čvrsto stoji na stanovištu da prioritet moraju biti zahtjevi struke koji, kroz sadržaj kurikuluma, u konačnom, definišu i kvalitet znanja, sposobnosti i vještina budućih profesionalaca. Komisija očekuje da Ustanova o ovom pitanju dostavi i Izveštaj Agenciji, a najkasnije pri sljedećoj akreditaciji/reakreditaciji.
2. Komisija preporučuje da se sve raspoložive snage Ustanove usmjere na razvoj nastavnog kadra u kontekstu studijskog programa, njegovih ciljeva i ishoda učenja, a sve kako bi se studentima obezbijedio adekvatan kvalitet nastavnog procesa. Komisija preporučuje da Ustanova, u naredne dvije godine (od trenutka dobijanja akreditacije) angažuje adekvatan kadar (izbor u zvanje) na ovom studijskom programu, u skladu sa svojim procedurama, a prema aktima koji definišu matičnost predmeta koji se izučavaju na studijskom programu, te o tome obavijesti Agenciju za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja.

Komisija, takođe, naglašava da je neophodno raditi na unapređenju administrativnih kapaciteta Ustanove, te na donošenju/usvajanju dodatnih akata koji bi standardizovali potencijalne mobilnosti, a sve u interesu kako studenata, tako i zahtjeva struke.

2. Odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Obrazloženje:

KOMISIJA

Predsjednik/ica

Vuk Vuković

Član/ica

Marina Radulović

Član/ica

Vesna Mićović

15. oktobar 2021. godine